

ITSEOHJAUTUVUUTTA, NÄYTTELIJÄNTYÖTÄ,
VASTUULLISUUTTA:

Kurkistuksia kuorolaisen työhön Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikki ja draamainstituutti
Instrumenttiopetus
Opinnäytetyö
Syksy 2011
Silja Kukola

Lahden ammattikorkeakoulu
Musiikin koulutusohjelma

KUKOLA, SILJA: Itseohjautuvuutta, näyttelijäntyötä, vastuullisuutta:
Kurkistuksia kuorolaisen työhön Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa

Instrumenttiopetuksen opinnäytetyö, 32 sivua, 2 liitesivua

Syksy 2011

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on avata näkymiä kuorolaulajan työhön Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa. Työskennellessäni itse kuorolaisena tein kesällä 2011 kuorolaisten keskuudessa kyselyn, johon vastasi 15 henkilöä. Kartoitin muun muassa kuorolaisten musiikillista kehittymistä, kuorotyössä tarvittavia taitoja sekä motivaatiota. Lisäksi haastattelin kuoronjohtaja Matti Hyökkiä tarkastellen samoja aiheita hänen näkökulmastaan. Mukana on myös yhden kuorolaisen päiväkirja, jossa hän kuvaa tyypillistä työpäiväänsä.

Kyselytutkimuksen tuloksista selvisi, että Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa työskentely on monella saralla hyvin kehittävää. Kapellimestarin seuraaminen, laulaminen ja liikkuminen lavalla samaan aikaan sekä vastuunotto oman stemman laulamisesta nousivat esiin musiikillista kehitystä tarkastellessani. Selvitin myös, mitä muita kuin musiikillisia taitoja kuorolainen tarvitsee. Kärjessä näissä taidoissa olivat joustavuus, kärsivällisyys sekä ryhmätyöskentelytaidot.

Kartoitin myös motivaatioon liittyviä asioita, ja kuorolaiset nostivat suurimmaksi nautinnon aiheekseen kokemuksen, jonka saavat saadessaan laulaa Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa. Yhtä paljon vastaajat nauttivat oppiessaan uusia teoksia ja asioita. Kaiken kaikkiaan työstä ilmenee, että kuorolaisen työ Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa koetaan varsin myönteisenä kokemuksena, toki kielteisiäkin kommentteja esimerkiksi työn vaativuudesta ja palkkauksesta ilmeni.

Avainsanat:

Savonlinnan Oopperajuhlakuoro
Kuorolaulu
Ooppera
Taidot
Motivaatio

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Music

KUKOLA, SILJA: Self-guidance, acting, responsibility:
Overview of choir members' tasks in Savonlinna
Opera Festival Choir

Bachelor's Thesis in Vocal Pedagogy, 32 pages, 2 appendices

Autumn 2011

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to present an overview of singing in Savonlinna Opera Festival Choir. I made an enquiry among 15 choir members in summer 2011 while I was working in the choir as well. In my enquiry I wanted to investigate choir members' development of their musical skills. I also tried to find out what other than musical skills are needed as well as motivation for this work. In addition I interviewed the Choirmaster Matti Hyökki and tried to view some subjects from his perspective. There is also a diary of one choir member's typical day.

The results of the enquiry show that a choir member is developing in multiple skills during the summer. The main themes when examining the results were monitoring the conductor, singing and moving at the same time on stage and responsibility for the singers own voice. I also wanted to explore what kind of other skills a singer needs in the choir. Flexibility, patience and teamwork skills arose in the study.

I also wanted to learn more about motivation and enjoyable things in choir singing. The main theme there was the overall experience of singing in Savonlinna Opera Festival Choir as much as they loved learning new things and operas. The overall view shows that working in Savonlinna Opera Festival Choir is experienced as being very positive. Although negative things arose as well, for example demands of the work and payment issues.

Key words:

Savonlinna Opera Festival Choir
Choir singing
Opera
Skills
Motivation

SISÄLLYS

JOHDANTO.....	1
2. SAVONLINNAN OOPPERAJUHLAT JA KUOROLAULU SUOMESSA.....	3
2.1 Oopperajuhlien uusi alku.....	3
2.2 Kantaesitykset.....	4
2.3 Vierailevat oopperatalot ja vierailut ulkomaille	4
2.4 Kuorolaulu ja ammattikuorot Suomessa	5
3. SAVONLINNAN OOPPERAJUHLAKUORO	6
3.1 Kuoronjohtaja	6
3.2 Kuoroon hakeminen ja talviharjoituskausi.....	7
3.3 Stemmajako ja oopperat	8
3.4 Palkkaus ja asuntoasiat.....	9
3.5 Olavinlinna ja työn touhuun.....	10
3.6 Harjoitukset	10
3.7 Linnassa kulkeminen.....	11
3.8 Esityskausi	13
4. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	15
4.1 Kyselyn toteutus.....	15
4.2 Kyselyn purkaminen	15
4.3 Matti Hyökin haastattelu	16
4.4 Kuorolaisen päiväkirja	16
5. TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	17
5.1 Tutkittava joukko	17
5.2 Kuorolaisten aiempi kokemus	17
5.3 Kuorolaisilta vaaditut muut taidot	18
5.4 Musiikillisten taitojen kehitys.....	19
5.5 Asioita, joista kuorolaisena nauttii eniten	20
5.6 Kuoroon hakeutumisen syyt	21
5.7 Uusien kuorolaisten mietteitä	22
6. KUORONJOHTAJAN JA KUOROLAISEN NÄKÖKULMAT.....	25
6.1 Matti Hyökin haastattelu	25
6.2 Kuorolaisen päiväkirja	28

POHDINTA	30
LÄHTEET.....	32
LIITTEET	33

JOHDANTO

Pääsin laulamaan Savonlinnan Oopperajuhlakuoroon koelaulujen kautta syksyllä 2008. Olen siitä lähtien viettänyt kolme kesää Olavinlinnassa laulaen kuorossa kahdeksassa eri oopperassa. Olen laulanut kuorossa G. Puccinin Turandotissa, Toscassa ja Madame Butterflyssä, A. Boiton Mefistofelessä, G. Donizettin Lucia di Lammermoorissa, G. Bizetin Carmenissa, R. Wagnerin Lohengrinissa sekä W. A. Mozartin Don Giovannissa. Näin monessa oopperassa laulaminen on antanut arvokasta kokemusta eri oopperoista sekä musiikillisesti että näyttämöllisesti. Olen näiden oopperoiden myötä päässyt tutustumaan oopperoiden juonenkulkuihin ja musiikkiin näköalapaikalta.

Kuorolaisen työhön liittyy laulamisen lisäksi paljon muitakin asioita, ja halusin tässä opinnäytetyössä avata kuorolaisen työn eri puolia. Tahdoin selvittää, mitä musiikillisia asioita kuorolainen voi työssään oppia. Selvitin myös, mitä muita avuja kuorolainen tarvitsee selvitäkseen kunnialla kesän mukanaan tuomista erilaisista haasteista. Lopuksi kartoitin laulajien motivaatiota ylipäätään hakeutua Savonlinnan Oopperajuhlakuoroon ja selvitin, mistä asioista he erityisesti nauttivat laulaessaan siinä.

Tein näistä aiheista koostuvan kyselylomakkeen, jonka täytätin viidellätoista kuorolaisella. Kyselylomakkeessa selvitin ensin vastaajien taustatietoja, sillä halusin tietää, mitä äänifakkia he edustivat, kauanko he olivat kuorossa laulaneet sekä mitä muuta laulamiseen liittyvää kokemusta heillä oli ennen Savonlinnan Oopperajuhlakuoroon tuloa. Taustatietojen selvittämisen jälkeen kysyin, minkälaisia muita taitoja Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa työskenteleminen vaatii. Tähän kysymykseen annoin vaihtoehtoja, joista vastaajan piti valita vähän, jonkin verran tai erittäin paljon merkitystä oleva vaihtoehto. Seuraavaksi kysyin, minkälaisissa musiikillisissa asioissa kuorolainen arveli kehittyneensä Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa. Tähänkin annoin vaihtoehtoja, joiden pohjalta vastaajat valitsivat mieluisimmat. Lopuksi kartoitin asioita, joista vastaaja nauttii eniten kuorolaisen työssä, sekä motivaatiota, sitä miksi henkilö on ylipäätään hakeutunut kuoroon laulamaan. Kyselylomakkeen loppuun laitoin myös kysymyksiä uusille kuorolai-

sille sekä tyhjän tekstikentän, johon vastaaja sai kirjata muita mieleensä tulleita ajatuksia.

Kyselylomakkeen lisäksi haastattelin kuoronjohtaja, professori Matti Hyökkiä. Selvitin häneltä samansuuntaisia kysymyksiä kuin lomakkeessa, mutta kuoronjohtajan näkökulmasta. Kysyin häneltä muun muassa, miten oopperajuhlakuoron johtaminen eroaa muiden kuorojen johtamisesta, sekä mikä tässä työssä on haastavinta hänen kannaltaan. Minua kiinnosti myös, mistä hän saa voimaa ja inspiraatiota työhönsä. Haastattelun tekeminen syvensi aineistoani ja antoi arvokasta tietoa kuorolaulamisesta ja oopperakuoron johtamisesta professorin näkökulmasta.

Kuoronjohtajan haastattelun lisäksi pyysin kesällä erästä ensimmäisen kesän kuorolaista kirjoittamaan päiväkirjaa yhden päivän ajan. Liitän sen työhön sellaisenaan; siitä saa mukavan kurkistuksen kuorolaisen tyypilliseen työpäivään Olavinnan muurien sisällä.

Tätä työtä värittävät myös omat kokemukseni laulamisesta Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa. Kuorolaisena olemisen antoi mahdollisuuden nähdä kuoron työkentelyn monipuolisuuden näkökulmasta, johon ulkopuolinen tarkkailija ei olisi pystynyt.

2. SAVONLINNAN OOPPERAJUHLAT JA KUOROLAULU SUOMESSA

Kontiaisen (2011) mukaan Savonlinnan Oopperajuhlien synty liittyy voimakkaasti Suomen kansallistunnon voimistumiseen ja maan itsenäistymiseen 1900-luvun alussa. Oopperajuhlien aloittajana ja innoittajana pidetään suomalaista sopraanoa Aino Acktéta. Ensimmäiset oopperajuhlat pidettiin kesällä 1912. Aino Ackté teki Olavinlinnasta suomalaisen oopperataiteen tyyssijan, ja siellä esitettiin seuraavan viiden vuoden aikana käytännössä kaikki siihen asti Suomessa sävelletty oopperatuotanto. Suomessa puhjennut sisällissota, Venäjän vallankumous ja ensimmäinen maailmansota ja niitä seuranneet taloudelliset vaikeudet kuitenkin tyrehtyttivät suurempia suunnitelmia, vaikka tapahtuman maine oli jo ehtinyt levitä myös Suomen rajojen ulkopuolelle.

2.1 Oopperajuhlien uusi alku

Kontiaisen (2011) mukaan oopperajuhlaperinne katkesi miltei neljäksi vuosikymmeneksi. Toiminta alkoi elpyä uudelleen 1960-luvulla, kun Savonlinnan musiikkipäivät otti ohjelmaansa oopperakurssin vuonna 1962. Kurssilla opettajana toiminut wieniläinen kamarilaulaja Peter Klein halusi Olavinlinnan oopperakurssinsa esityksen näyttämöksi. Savonlinalaiset ooppera-aktiivit Viljo Virtanen, Pentti Savolainen sekä Pertti Mutka kypsyttelivät ajatusta oopperan esittämisestä Olavinlinnassa, ja lopulta esitettäväksi teokseksi valittiin Beethovenin Fidelio. Tähän esitykseen haluttiin opiskelijoiden lisäksi myös suomalaisista huippusolistista koostuva miehitys. Vuosien kypsyttely tuotti tulosta kesällä 1967, Fidelion ensi-ilta televisioitiin, ja eräs katsojista oli tuolloinen Suomen presidentti Urho Kekkonen. Näistä vuosista oopperajuhlat on kasvanut viikon mittaisesta tapahtumasta kuukauden kestäväksi kansainväliseksi festivaaliksi. Oopperajuhlien kävijämäärä on noin 60 000, joista noin 10 prosenttia on ulkomaalaisia. Juhlien taiteellista tasoa on ihailtu ulkomailla, varsinkin kun tapahtumalla oli taiteellisena johtajana 1970-luvulla maailmankuulu basso Martti Talvela. (Kontiaisen 2011, 154-155.)

2.2 Kantaesitykset

Kontiainen kertoo, että Savonlinnan Oopperajuhlilla on vuoden 1967 jälkeen esitetty kymmenen kantaesitystä. Näitä oopperoita ovat muun muassa Aulis Sallisen *Ratsumies* (1975), *Kuningas lähtee Ranskaan* (1984) ja *Palatsi* (1995). Myös Paa-vo Heinisen *Veitsi* (1989), Einojuhani Rautavaaran *Aleksis Kivi* (1997) sekä Herman Rechbergerin, Olli Kortekankaan ja Kalevi Ahon kolmen yksinäytöksisen oopperan kokonaisuus *Aika ja Uni* (2000) ovat saaneet ensi-iltansa Olavinlinnassa. Kantaesitysten rinnalla on oopperajuhlien omina tuotantoina esitetty paljon klassisen oopperakirjallisuuden merkkiteoksia. Tällaisesta esimerkkinä voidaan mainita jo legendaksi muodostunut August Everdingin ohjaus Mozartin *Taikahuilusta*. Vuosien 1973-2006 aikana se on ollut ohjelmistossa 23 kesänä, ja sen on nähnyt jo ainakin kaksi oopperayleisöskupolvea. (Kontiainen 2011, 154–155.)

2.3 Vierailevat oopperatalot ja vierailut ulkomaille

Vuodesta 1987 Savonlinnassa on vieraillut myös ulkomaisia oopperataloja. Vuosien saatossa Olavinlinnassa on käynyt vieraita Aasiasta, Pohjois-Amerikasta ja Etelä-Amerikasta sekä useita eurooppalaisia oopperataloja. Myös maailmankuulu pietarilainen Mariinski-teatteri esiintyi oopperajuhlilla vuosina 1995-1997. Olavinlinnan lavalla ovat esiintyneet myös muun muassa Lontoon kuninkaallinen ooppera, Latvian kansallisooppera, Bolognan Teatro Comunale, Moskovan Bolshoi-teatteri sekä Ruotsin kuninkaallinen ooppera (Kontinen 2011). Savonlinnasta on myös viety omia tuotantoja ulkomaille. Muun muassa Lentävä hollantilainen esitettiin Espanjassa vuonna 1997 sekä Rautavaaran *Aleksis Kivi* Ranskassa 1998. Viimeisin vierailu tehtiin lokakuussa 2009, kun Verdin *Macbeth* esitettiin Pekingissä. Savonlinnan Oopperajuhlista on tullut yksi Suomen kulttuurielämän valovoimaisimmista ja kansainvälisesti merkittävimmistä taidetapahtumista. (Kontiainen 2011, 154–155.)

2.4 Kuorolaulu ja ammattikuorot Suomessa

Suomalaiseen musiikkiperinteeseen on vahvasti liittynyt kuorolaulu. Suomi on kuorojen maa, on arvioitu, että täällä toimii noin 3000 kuoroa. Kuoroja löytyy jokaiseen makuun lapsikuoroista seniorikuoroihin, mies-, nais-, sekä sekakuoroja, kamarikuoroja ja kirkkokuoroja. Kuorolaulua harrastetaan aina aloittelijoista ammattilaisiin. Kuoroissa lauletaan klassista ja kansanomaista musiikkia, viihdettä, vanhaa, uutta, hengellistä, ikivihreää, toisin sanoen kaikenlaista musiikkia. (Sulasolin Internet-sivut.)

Kuorolaulu harrastuksena on myös saanut uutta nostetta tv:n kisailuohjelmien myötä. "Kuorosota", "Suomen paras kuoro" ja muut ohjelmat ovat piristäneet kuorolaulun mielikuvaa ja lisänneet harrastajamääriä. Kuorolaulu on parhaimmillaan harrastus, jossa yhdistyy laulaminen ja yhdessä tekemisen ilo. (Yleisradion Internet-sivut.)

Salmenkankaan mukaan yhdessä onnistuminen tai epäonnistuminenkin lisäävät yhteisöllisyyden tunnetta, ja kuorolaululla on todettu olevan positiivisia vaikutuksia ihmisen psyykkiseen hyvinvointiin. Kuorossa koettuun hyvinvointiin vaikuttavat positiivisesti muiden kuorolaisten kanssa tapahtuva vuorovaikutus, yhteishenki, musiikin tekemisestä ja siitä nauttimisesta koituvat henkiset, muun muassa tunne-elämään liittyvät nautinnot sekä laulamisen fyysisyys ja äänenavausten yhteydessä tehdyt keholliset harjoitteet, jotka vaikuttavat erottamattomasti fyysisen terveyden positiiviseen kehittymiseen. (Salmenkangas 2010, 18.)

Kuorolaulua harrastetaan Suomessa paljon, mutta Suomessa toimii tällä hetkellä vain yksi varsinainen ammattikuoro, Suomen Kansallisoopperan kuoro. Savonlinnan Oopperajuhlakuoro on toinen ammattikuoro, ja se toimii kesäisin Olavinlinnassa Savonlinnan Oopperajuhlilla. Talvella järjestettäviltä kuoroleireiltä ei varsinaisesti makseta palkkaa, vaan leirin palkkiona toimivat ruokailu sekä matkakulujen korvaus.

3. SAVONLINNAN OOPPERAJUHLAKUORO

Savonlinnan Oopperajuhlakuoron laulajat kiinnitetään vuodeksi kerrallaan. Kuoron koko vaihtelee vuosittain esitettävien oopperoiden mukaan. Kuorolaiset ovat pääosin ammattikoulutuksessa olevia laulunopiskelijoita eri musiikkioppilaitoksista Suomesta ja myös ulkomailta. Oopperajuhlakuoro on ollut monille laulajille hyvä ponnahduslauta edetä laulajanurallaan. Kuoron johtajana toimii nykyisin professori Matti Hyökki. (Kontiainen 2011, 136.)

Kuoro työskentelee talvisin kuukausittain pidettävillä viikonloppuleireillä, ja kesäkauden täyttää noin kuuden viikon yhtäjaksoinen oopperajuhlakausi. Oopperajuhlakuoro on vierailut runsaasti ulkomailla, muun muassa Virossa, Saksassa, Espanjassa, Ruotsissa, Israelissa, Venäjällä, Tanskassa, Chilessä, Bangkokissa ja Singaporessa.

Kuoron koko vaihtelee vuosittain esitettävien oopperoiden mukaan, mutta on viime vuosina ollut keskimäärin noin 100 laulajaa. Vuodesta 1967 lähtien kuoron toiminnan piiriin on kuulunut reilut 1200 laulajaa. Laulajat kuoroon kiinnitetään syksyisin tapahtuvissa koelaulutilaisuuksissa. (Kuopion kaupunginorkesterin Internet-sivut.)

3.1 Kuoronjohtaja

Savonlinnan Oopperajuhlakuoroa johtaa professori Matti Hyökki. Hänet valittiin kuoron johtajaksi 1.11.2008 kolmen vuoden sopimuksella. Hyökin edeltäjä Kyösti Haatanen toimi vuodesta 1973 lukien kahteen eri otteeseen Savonlinnan Oopperajuhlakuoron johtajana yhteensä noin kolmen vuosikymmenen ajan. Viimeinen jakso kuoronjohtajana hänellä jatkui yhtäjaksoisesti vuodesta 1992 lukien. Matti Hyökki jatkoi Haatanen seuraajana vuodesta 2008.

Matti Hyökki on maamme tunnetuimpia kuoronjohtajia. Sibelius-Akatemian kuoronjohdon lehtorina vuodesta 1982 ja professorina vuodesta 1997 toiminut Hyökki on yksi keskeisimpiä vaikuttajia Suomen kuorokulttuurissa. Syksyllä 2008 Savonlinnan Oopperajuhlakuoron taiteellisena johtajana aloittanut Hyökki on johtanut muun muassa Akateemista laulua 1987-1990, Suomen Kansallisoopperan

kuoroa 1992-1995, Klemetti - Opiston kamarikuoroa 1992-2004, Laulu - Miehiä vuodesta 1998 sekä Ylioppilaskunnan Laulajia vuosina 1980-2010. Matti Hyökki on johtanut yli 120 kanta- ja Suomen ensiesitystä ja äänittänyt yli 50 kuoroäänitettä. Hän on johtajana vierailut muun muassa Hollannin ja Tanskan radion kamarikuoroissa, Viron Kansallisessa mieskuorossa, Orphei Drängar -mieskuorossa Ruotsissa ja University of Minnesotan kuorossa. Hän on myös vierailut Helsingin kaupunginorkesterissa, Suomen Kansallisoopperan orkesterissa, Kokkolan orkesterissa, Sibelius-Akatemian sinfoniaorkesterissa sekä Tapiola Sinfonietassa. Messitarikurssien ja kuoronjohdon workshopien merkeissä Hyökki on vierailut kaikissa Pohjoismaissa, Virossa, Keski-Euroopassa, Meksikossa, Yhdysvalloissa, Japanissa ja Kiinassa. (Kontiainen 2011, 122.)

3.2 Kuoroon hakeminen ja talviharjoituskausi

Nykyisin Savonlinnan Oopperajuhlakuoroon haetaan joka vuosi erikseen. Kaikki laulajat, sekä uudet että vanhat kuorolaiset, koelaulatetaan joko kesällä Savonlinnassa järjestetyssä koelaulussa tai myöhemmin syksyllä järjestettävissä koelaulutilaisuuksissa ympäri Suomen. Tänä syksynä koelaulutilaisuuksia järjestettiin Helsingin lisäksi myös Jyväskylässä, Oulussa ja Tallinnassa. Koelaulussa pitää esittää pianosäestyksellinen ooppera-aria tai lied. Hakijalla ei tarvitse olla omaa pianistia mukanaan, vaan koelaulut säestää kuoron oma harjoituspianisti, joka on vuodesta 2009 asti ollut pianisti Hans-Otto Ehrström.

Kuoro aloittaa oopperoiden harjoitukset jo syksyllä, tänä vuonna ensimmäinen kuoroleiri järjestetään lokakuun puolessavälissä. Harjoitusleirejä järjestetään keran kuussa koko talven ajan aina toukokuulle saakka. Kuoro harjoittelee Itä-Helsingissä sijaitsevassa Sofian kulttuurikeskuksessa. Samassa paikassa kuorolaisille järjestetään leirin ajaksi majoitus ja ruokailu. Kuoroleiri alkaa pitkämatkalaisille jo perjantai-iltana majoittumisella ja iltapalalla, muuten leiri alkaa äänenavauksella lauantai-aamuna. Päivän aikana harjoitellaan oopperoiden kuorokohtauksia pitkälle iltapäivään saakka ja aina kuuteen asti illalla. Toki välissä on taukoja sekä ruoka- ja kahvipaussit. Sunnuntaina lauluharjoitukset jatkuvat taas aamulla aikai-

sin äänenavauksella, ja päivä kuluu lauantain tapaan. Sunnuntaisin kuoro pääsee kotiin iltapäiväkahvien jälkeen, noin neljän viiden maissa.

3.3 Stemmajako ja oopperat

Kuten kuoroissa yleensäkin, myös Savonlinnan Oopperajuhlakuoron lauluäännet jakautuvat sopraanoihin, alttoihin, tenoreihin ja bassoihin. Koelaulujen perusteella kuoronjohtaja Matti Hyökki sekä apulaiskuoronjohtaja Olli Tuunanen päättävät, mitä ääntä kukakin laulaa. Itse lauloin ensimmäiset kaksi kesää alttostemmaa, vaikka olen äänifakiltani sopraano. Äänessäni on kuitenkin tummempi sävy, eikä matalampi rekisteri tunnu vieraalta laulaa. Kesän 2010 koelaulujen jälkeen kysyin kuitenkin Hyökiltä, voisinko siirtyä laulamaan sopraanostemmaa, ja tämän kesän 2011 lauloin kakkossopraanon ääntä. Stemmavaihtoksia voidaan joskus tehdä kesken kaudenkin, jos kuoron kokoonpanoon tulee muutoksia ja johonkin tiettyyn stemmaan tarvitaan ääniä. Myös eri oopperat määrittävät stemmajakoa. Joissain oopperoissa äänissä on kolmijako, toisissa nelijako. Laulajia pyritään sijoittamaan tasaisesti kaikkiin oopperoihin, ja yleensä kaikki eivät laula kaikissa oopperoissa.

Savonlinnan Oopperajuhlilla esitetään yleensä neljä oopperaa, tosin viime kesänä taloudellisista syistä esitettiin vain kolme. Ensi kesänä 2012 ohjelmistossa on peräti viisi oopperaa. Oopperakuorolaisen ulkoa opeteltavaa työtaakkaa helpottaa tosin se, että aina oopperaan ei ole sävelletty paljonkaan laulettavaa kuorolle. Tällainen pienempitöinen teos on esimerkiksi W. A. Mozartin Don Giovanni, jossa naisilla on laulettavaa peräti vain kuudentoista tahdin verran. Toisaalta taas ohjelmistossa on usein yksi tai kaksi hyvin kuoropainotteista teosta, viime kesän esimerkkinä Richard Wagnerin Lohengrin, jossa kuoro oli lavalla lähes koko oopperan ajan. Tällaiset massiiviset teokset ovat kuorolaisille hyvin haastavia, sillä ulkoa opeteltavaa on todella paljon.

Kuorolaiset siis opettelevat talven leirien aikana kaikki teokset ulkoa sillä kielellä, millä ooppera esitetään. Oman kokemukseni mukaan ulkoa opettelu on hyvä aloittaa ajoissa. Tarvitaan aikaa sisäistää oma stemmansa, joka todella on osattava il-

man nuotteja. Kesään mennessä kaikki oopperat vielä koelaulatetaan pienryhmissä (tuplakvarteteissa) ennen Olavinlinnaa menoa. Näin tarkistetaan, että kuorolainen osaa oman stemmansa ulkoa, ja on valmis töihin lavalle, kun oopperoiden kesäharjoituskausi alkaa kesäkuun puolessavälissä.

3.4 Palkkaus ja asuntoasiat

Kuorolaisen palkka koostuu monesta eri osatekijästä. Kesällä korvataan kuorolaiselle päivärahat jokaiselta päivältä noin kuuden viikon ajalta. Lisäksi maksetaan esityskohtainen palkkio, jonka suuruus määräytyy sen mukaan, kuinka monta vuotta on ollut kuorossa mukana. Keskimäärin esityspalkkio on noin 25-30 euroa näytökseltä. Myös matkakulut Savonlinnaan ja takaisin korvataan. Asumisesta maksetaan noin 30 euroa päivältä, ja tämä summa kattaa asumisen kulut yleensä hyvin. Tämä asumiskorvaus on vakiosumma. Asunnon vuokran osuus korvataan verottomana, ja jäljelle jäävästä osuudesta kuorolainen maksaa veron. Näin kuorolainen voi ansaita halvemmilla asumiskuluilla itselleen vähän lisää rahaa.

Asumisjärjestelyt jokainen kuorolainen hoitaa itse. Moni laittaa asunnonvuokrausilmoituksen esimerkiksi Itä-Savo-lehteen tai etsii kesäasunnon oopperajuhlien Internet-sivuilla toimivasta asuntopörssistä. Tähän asuntopörssiin paikalliset ihmiset voivat laittaa vuokranantoilmoituksia vapaista asunnoista Savonlinnassa. Usein vuokranantajat lähtevät itse kesänviettoon mökille, ja kaupunkiasunto on tyhjillään juuri sopivasti oopperajuhlien ajan.

Omat kokemukseni asunnon saamisesta oopperajuhlien aikana ovat olleet hyviä. Kaikki asunnot, joissa olen asunut, ovat olleet hyvien kulkuyhteyksien päässä linasta sekä kohtuuhintaisia. Joka vuosi on kuitenkin liikkeellä vuokrahuijareita tai vuokranantajia, jotka pyytävät kiskurihintoja. Uusille kuorolaisille täytyykin tarkentaa asuntomarkkinoiden kirjoittamattomat säännöt hinnoista ja toimintatavoista. Asunnon hinta määräytyy yleensä sen koon ja sijainnin mukaan. Olavinlinnan lähiympäristössä olevien asuntojen hinnat ovat usein kalliimpia kuin kauempana olevien asuntojen. Keskimäärin pienestä yksiöstä kohtuullisen matkan päässä lin-

nasta voi maksaa noin 400-500 euroa koko kuuden viikon ajalta. Asumiskuluja voi myös pienentää asumalla yhdessä kuorokollegan kanssa. Polkupyörä on mairio väline kaupungissa liikkumiseen, Olavinlinnalle päin pyöräilevä muusikko ei ole harvinainen näky kesäisellä Savonlinnan kadulla.

3.5 Olavinlinna ja työn touhuun

Kesäkuun puoleenväliin mennessä kuorolaisen on siis täytynyt opetella oopperat ulkoa, järjestää kuusi viikkoa vapaata keskeltä kesää sekä hankkia asunto Savonlinnasta. Kun nämä tärkeimmät asiat on tehty, on aika siirtyä paikan päälle. Kesälä 2011 kuoro aloitti harjoitukset Olavinlinnassa maanantaina 13. kesäkuuta kello 9.30. Moni kuorolainen saapuu Savonlinnaan jo viikonloppuna, itse lähdin junalla kohti Savoia sunnuntaina iltapäivällä. Kuorolainen majoittuu hankkimaansa asuntoon, ja ensimmäinen ilta kuluukin yleensä tavaroita purkaessa ja käymällä lähikaupassa hankkimassa ensimmäiset aamupalatarpeet. Maanantaiaamun koittaessa suunnataankin kohti Olavinlinnaa. Alkukesän päivät ovat usein vielä viileitä, ja talven jäljiltä linnassa on hyvin kylmää ja kosteaa. Siksi on hyvä varautua lämpimin vaattein, pipot ja hansikkaat eivät ole liikaa linnan koleiden muurien hohkattessa kylmyyttään. Korkokengissä ei myöskään kannata linnaan lähteä kompuroidaan, jyrkät portaat ja ahtaista koloista kömpiminen vaativat hyvät jalkineet. Varustuksen kannattaa olla liikunnallinen ja lämmin: verkkarit ja lenkkarit.

3.6 Harjoitukset

Savonlinnan Oopperajuhlakuorolaisen työpäivä alkaa äänenavauksella linnan kongressisalissa. Noin viisitoista minuuttia kestävä äänenavauksen aikana lauletaan kaikille sopivia ääniharjoituksia matalammista bassoista aina korkeimpiin sopraano-ääniin. Äänenavauksen yhteydessä on myös ilmoitauduttava oman stemmansa stemmaviskaalille, joka huolehtii, että kaikki ovat paikalla. Stemmaviskaali on kuoron sisältä valittu henkilö, joka huolehtii oman ääniryhmänsä ilmoittautumiset ja poissaolot. Neljän stemmaviskaalin lisäksi kuorolla on koko kuoron asioita hoitava kuoroviskaali. Viime vuosina kuoroviskaalina on toiminut

Satu Poikolainen. Kuoroviskaalin tehtävä on toimia kuoron äänitorvena ylemmille tahoille, tiedottaa asioista kuorolaisille sekä toimia kuoron luottamushenkilönä.

Äänenavauksen jälkeen Matti Hyökki harjoituttaa kuorolla vielä joitakin musiikillisiä kohtia läpi ennen varsinaista lavaharjoitusta. Ensimmäisenä päivänä kuoro siirtyy yleensä äänenavauksen jälkeen linnan katsomoon. Viime kesänä ensimmäinen työpäivä aloitettiin W. A. Mozartin oopperan *Don Giovannin* harjoituksella. Ensin oopperan ohjaaja jakaa kuoron ryhmiin ja alkaa sitten ohjata ihmisiä haluamiinsa paikkoihin. Alku on joka oopperan ohjauksessa sekavaa, kukaan ei tiedä minne mennä ja mitä tehdä. Hyvä ohjaaja pitää langat käsissään alusta asti ja ohjaa joukot omille paikoilleen. Harjoituksia on kahdesti päivässä, aamulla kello 9.30-13 sekä illalla kello 18-21. Vaikka kuorolla ei olisi paljoa laulettavaa, kuten esimerkiksi *Don Giovannissa*, saatetaan kuorolaisia silti käyttää ohjauksessa muutoin lavalla. Näin ollen harjoituksissa pitää olla aina paikalla ja kuoron olla ohjauksen käytettävissä koko ajan. Harjoituksia säestää pianisti, ja kohtauksia mennään läpi satunnaisessa järjestyksessä. Joskus tuntuu, että miten voi kaiken muistaa, mistä kohdasta minun pitikään mennä lavalle ja kuinka paljon on aikaa siirtyä vaikkapa takakautta toiselle puolelle lavaa. Asioita toistetaan paljon, ja lopulta oma marssijärjestys selviää, yleensä viimeistään ensi-iltaan mennessä.

3.7 Linnassa kulkeminen

Olavinlinna, Savonlinnan Oopperajuhlien näyttämö lavoineen ja takatiloineen, on sokkeloinen paikka. Esiintyvän taiteilijan on turha etsiä upeita takahuoneita tai hienoja kampaus- ja meikkaustiloja, kaikki nämä kulissitilat on tehty linnan muurien mukaisesti vanhaa kunnioittaen. Kuoron naisjäsenten esiintymisvaatteet säilytetään "kiilissä", joka on yksi linnan torneista. Toisella puolella linnaa olevaa tornia kutsutaan "bastioniksi". Miesten pukutilat on järjestetty linnan takana olevaan teltaan. Ottaa oman aikansa ennen kuin linnassa oppii kulkemaan ja löytää sopivimmat reitit kulkea. Lavalle ja pukutiloihin joutuu kömpimään pienistä ja ahtaista aukoista muurin kyljessä sekä kiipeämään jyrkkiä portaita. Ehkä kuuluisin nais-

tä linnan kulkuaukoista lienee yläbastionin Talvela-aukko, johon siis erään kuuluisan basson kerrotaan juuttuneen lavalle mennessään.

Kuva 1. Naisten pukutilat Kiilissä.

Kuva 2. Kulkua muurin aukosta Toscan rooliasu yllä kesällä 2011.

3.8 Esityskausi

Kuoron harjoiteltua oopperoita linnassa noin kaksi viikkoa saapuu paikalle Oopperajuhlaorkesteri. Tämän sanotaan aina herättävän viimeistään Olavinlinnan henkiin, kun pianosäestyksestä siirrytään oikean orkesterin soittoon. On upeaa odottaa lavan kulisseyksissä omaa vuoroaan ja kuunnella orkesterin soittoa. Tämä tunnelma oli käsin kosketeltavissa Richard Wagnerin Lohengrin -oopperan alku-soitossa, jonka aikana koko satapäinen kuoro odotti samassa paikassa lavalle menoa ja kuunteli henkeään pidätellen jumalaisen kaunista musiikkia. Ne ovat hetkiä, joita ei missään muualla voi kokea.

Oopperoita harjoitellaan noin viikon verran orkesterin kanssa, ja kaikki oopperan eri osuudet alkavat sujua yhteen kenraaliesitysten ja ensi-illan lähestyessä. Kesäkuun viimeisellä viikolla ovat kenraaliesitykset, ja heinäkuun alussa alkavat varsinaiset näytökset. Tässä vaiheessa kuorolaisen elämä ja aikataulu hieman helpottuu, kun enää ei tarvitse mennä aamuisin linnaan. Näin jää aikaa nauttia päivisin Savonlinnan kesästä vaikkapa torikahvien ja muikkujensyönnin merkeissä. Ensi-illan tunnelma on mahtava, ja siihen sisältyy aina aivan erityinen lataus. Esityskauden pyörähtäessä käyntiin asiat kuitenkin rutinoituvat ja työstä pystyy nauttimaan eri tavalla. Tosin jännittäviäkin hetkiä esityskaudella koetaan, esimerkiksi viime kesän odottamaton kapellimestarinvaihdos aiheutti kaikille ylimääräisiä sydämentykytyksiä. Siitä kuitenkin selvittiin kunnialla, ja upeasta työskentelystä ja ammattitaidosta saatiin todisteita kuoron venyessä hyvään suoritukseen yllättävästä tilanteesta huolimatta. Tilanteet voivat muuttua nopeasti, ja kuoron on sopeuttava vallitseviin olosuhteisiin lyhyelläkin varoitusaikalla.

Kuva 3. Maskeerausta peilikäytävässä ennen Toscan esitystä kesällä 2011.

Kuva 4. Carmenin tauolla, kuvassa myös baritoni Luis Ledesma. Kesä 2010.

4. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Keräsin aineistoa tutkimukseeni kyselyn avulla. Kyselytutkimustani voisi kuvailla *survey*-tutkimukseksi. Englanninkielinen termi *survey* tarkoittaa sellaisia kyselyn, haastattelun ja havainnoinnin muotoja, jossa aineistoa kerätään standardoidusti ja jossa kohdehenkilöt muodostavat otoksen tai näytteen tietystä perusjoukosta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 182). Toteutin kyselykaavakkeen tekemisen kesällä Savonlinnassa. Laadin kaksisivuisen kaavakkeen, jossa ensin selvitin vastaajien taustatietoja. Varsinaiset kysymykset laadin niin, että annoin valmiita vaihtoehtoja, joista vastaaja sai valita mieluisimman. Jätin jokaisen kysymyksen perään tyhjän tekstikentän, johon vastaaja sai halutessaan kirjoittaa omia kommenttejaan aiheesta. Käytin kyselyssäni siis sekä avoimia että monivalintakysymyksiä.

4.1 Kyselyn toteutus

Kävin monistamassa kyselykaavakkeet Savonlinnan Oopperajuhlien toimistolla, ja kaksipuoleisia monisteita tulostettiin kaksikymmentä kappaletta. Samana iltana jaoin kaavakkeita takateltalla tauon aikana kahdellekymmenelle kuorolaiselle. Sain takaisin viisitoista kaavaketta, eli 15 prosenttia koko kuoron vahvuudesta vastasi (kun vahvuudeksi lasketaan 100 kuorolaista). Sain vastauksia kaikista äänialoista, miehiltä ja naisilta, uusilta ja vanhoilta kuorolaisilta.

4.2 Kyselyn purkaminen

Aloin purkaa vastauksia syksyllä, kun Savonlinnan kesän muistot olivat jo vähän haalistuneet. Oli ihanaa lukea vastauksia ja antaa omienkin ajatusten sujahtaa viime kesän muistoihin ja tapahtumiin. Ihan aluksi silmäilin vastauksia pääpiirteisään ja selailin vastauspinoa kokonaisvaltaisesti saadakseni jonkinlaisen yleiskatsauksen tutkimusaineistostani. Sitten jaottelin vastaukset äänialojen mukaan. Kirjoitin vastaukset ensin käsin paperille. Sitten siirsin tiedot tietokoneelle, ja laskin vastausten määrät. Sen jälkeen ryhdyin työstämään tuloksista johtopäätöksiä, analysoimaan ja etsimään niistä selkeitä linjoja. Olen nostanut tutkimusanalyysis-

säni yleensä kolme eniten saanutta vaihtoehtoa esiin, ja pohtinut asiaa omasta näkökulmastani sen jälkeen. Olen liittänyt tuloksiin lisäksi myös muita kommentteja, joita vastaajat olivat kaavakkeeseen kirjoittaneet.

4.3 Matti Hyökin haastattelu

Kuorolaisille suunnatun kyselyn lisäksi myös haastattelin kuoronjohtaja Matti Hyökkiä eräänä heinäkuuisena iltapäivänä ennen Toscan näytöstä, Olavinlinnan katsomon aitiassa. Nauhoitin haastattelun, ja litteroin sen ensin sanasta sanaan. Tallennettu aineisto on useimmiten tarkoituksenmukaista kirjoittaa puhtaaksi sananasaisesti (Hirsjärvi ym. 2005, 210). Avoimessa haastattelussa haastatteliija kyselee haastateltavan ajatuksia, mielipiteitä, tunteita ja käsityksiä sen mukaan kuin ne tulevat aidosti vastaan keskustelun myötä (Hirsjärvi ym. 2005, 198). Tähän työhön olen koonnut haastattelun vastauksista tiivistelmän omin sanoin.

4.4 Kuorolaisen päiväkirja

Pyysin kesällä yhtä kuorolaista kirjaamaan ylös mietteitään tyypillisestä kuorolaisen työpäivästä. Tämän päiväkirjatyyppisen kirjoitelman liitän mukaan sellaiseenaan tuomaan autenttisen kuvauksen oopperakuorolaisen arjesta.

Kuva 5. Turandotin puvuissa ja maskeissa, kesällä 2009.

5. TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa avaan kyselytutkimukseni tuloksia. Kyselykaavakkeen rakentamiseen voi tutustua liitteessä tämän opinnäytetyön lopussa.

5.1 Tutkittava joukko

Kyselyyn vastasi 15 henkilöä: kolme sopraanoa, kaksi alttoa, seitsemän tenoria ja kolme bassoa. Vastaajista yhdeksän oli laulanut Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa 1 - 3 vuotta ja yksi vastaaja 3 - 5 vuotta. Viisi vastaajaa oli laulanut Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa enemmän kuin viisi vuotta, pisimpään mukana ollut vastaaja oli ollut kuoron toiminnassa mukana peräti 17 vuotta. Noin puolet vastaajista oli ensimmäistä kertaa mukana Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa.

5.2 Kuorolaisten aiempi kokemus

Kuorolaisilla vaikuttaisi kyselyn perusteella olevan monipuolista musiikillista kokemusta jo ennen Savonlinnan Oopperajuhlakuoroon tulemistä. Lähes kaikilla vastaajilla (yhtä lukuun ottamatta) oli takanaan lauluopintoja. Lähes yhtä monella (12 vastaajalla) oli myös kokemusta kuorossa laulamisesta. 10 vastaajalla oli kokemusta näyttämötyöskentelystä, ja kahdeksalla oli kokemusta jopa oopperassa laulamisesta. Kyselyn tuloksesta voisi päätellä, että kukaan tuskin tulee Savonlinnan Oopperajuhlakuoroon niin sanotusti pystymetsästä, vaan jokaisella on jonkinlaista musiikillista taustaa. Suurin osa kuorolaisista opiskelee laulua ammatillisessa korkeakoulussa tai Sibelius-Akatemiassa tai on jo valmistunut laulunopettajaksi tai muusikoksi. Miltei jokainen on käynyt laulutunneilla. Myös yhtä moni on laulanut kuoroissa aikaisemmin. Vastaajat myös ilmoittivat tehneensä paljon muuta-kin lauluun liittyvää, muun muassa laulaneensa lauluhytyeissä sekä tehneensä musikaalirooleja. Yksi vastaaja ilmoittaa kokemuksekseen myös kuoronjohdon.

5.3 Kuorolaisilta vaaditut muut taidot

Olen nostanut seitsemästä annetusta vaihtoehdosta tähän kolme eniten kannatusta saanutta vaihtoehtoa. Vastauksien perusteella voidaan päätellä, että enemmistö pitää tärkeimpinä taitoina (laullisten taitojen lisäksi) *joustavuutta, kärsivällisyyttä* sekä *ryhmätyöskentelytaitoja*. Vastaaajien mielestä näillä taidoilla on erittäin paljon merkitystä laullisten taitojen ohella.

Oman kokemukseni mukaan nämä ovat taitoja, joita kuorolainen todella tarvitsee kesän aikana. Harjoituskausi linnassa, varsinkin kesän kaksi kolme ensimmäistä viikkoa, ovat hyvin vaativia ja raskaita kuorolaiselle sekä henkisesti että fyysisesti. Tänä aikana korostuu nimenomaan joustavuus ja kärsivällisyys, jolloin on pakko sopeutua vallitseviin olosuhteisiin. Näitä taitoja vaaditaan myös esimerkiksi silloin, kun ohjaaja tekee työtään lavalla. Joskus joudutaan odottelemaan pitkiäkin aikoja lavan liepeillä omaa vuoroa. Myös ryhmätyöskentelytaidoilla on vastaajien mukaan erittäin paljon merkitystä. Toisten kuorolaisten kanssa on tultava toimeen. On osattava arvioida tilanteet ja vastata toiselle kohteliaalla tavalla, vaikka jokin asia ei menisi oman mielen mukaan. Oman kokemukseni mukaan laulajien joukkoon mahtuu myös suuria persoonia, jotka yhteen törmätessään saattavat horjuttaa ryhmädynamiikkaa. Taiteilijoiden yhteistyö voi kuitenkin parhaimmillaan olla hyvinkin hedelmällistä ja tuoda teokseen uusia ja rohkeita ulottuvuuksia, kunhan erimielisyyksistä on sovittu. Toisaalta ainakaan ohjauksellisesti kuorolaisella ei pitäisi olla vastaansanomista kenellekään, sillä kuorolaisen kuuluu tehdä niin kuin ohjaaja pyytää. Yhtä kaikki vastaajat pitävät ryhmätyöskentelytaitoja tärkeinä kuorolaisen työssä.

Neljänneksi eniten taidoista ääniä saanut on *hyvä itsetuntemus*. Tämän luulen johtuvan siitä, että kuorolaisen on tunnettava omat rajansa suhteessa laulamiseen ja jaksamiseen kesän aikana. Kuorolaisena on mukauduttava äänellisesti vaativiin tilanteisiin ja varottava huutamasta ääntään pilalle heti kesän alussa. Kuusi viikkoa on pitkä aika, ja äänen täytyy kestää koko kesä.

Vastaajat olivat myös maininneet kuorolaisen tarvitsevan mielestään taitoja *omaloitteisuudessa, ammatillisessa suhtautumisessa työhönsä sekä kuuntelutaitoja* (kykyä kuunnella oikeita asioita). Yksi vastaaja piti tärkeänä taitona arvioida oikein nukkumisen ja äänen levon merkityksen. Toinen vastaajista piti tärkeänä kykyä ottaa vastaan ohjeita ja toimia niiden mukaisesti sekä oman instrumentin monipuolista hallintaa. Vastaaja myös peräänkuulutti *"kykyä ja tahtoa työskennellä yhteisen päämäärän saavuttamiseksi -joskus oman itsenkin kustannuksella"*. Tähän seikkaan viittasin yllä ryhmätyöskentelytaitojen kohdalla. Erään vastaajan mielestä kuorolaiselta vaaditaan itseohjautuvuutta, näyttelijäntyötä sekä vastuullisuutta. Toinen vastaaja halusi korostaa *"kykyä suhtautua kriittisesti yleiseen palautteeseen suhteessa omaan instrumenttiin"*. Tämän arvioin tarkoittavan sitä, että kuorolle annettuun yhteiseen palautteeseen jostain tehdystä asiasta (vaikka epäonnistunut ajoitus nopeassa temponvaihtopaikassa) pitäisi osata suhtautua oikein eikä loukkaantua yksilönä. Kaikki annettu palaute annetaan kuitenkin kuoron parhaaksi, ja on pystyttävä erottamaan olennainen epäolennaisesta. Yhden vastaajan mukaan myös nuotinlukutaito on tärkeä taito laulullisten taitojen lisäksi.

5.4 Musiikillisten taitojen kehitys

Yritin selvittää, minkälaisissa musiikillisissa asioissa kuorolainen on Savonlinnan oopperajuhlakuorossa laulaessaan kehittynyt. Kartoitin kuorolaisten musiikillista kehittymistä antamalla vastaajille vaihtoehtoja. Heidän piti arvioida omaa musiikillista kehitystään asteikolla vähän, jonkin verran tai erittäin paljon. Päällimmäiseksi tutkimustuloksista nousevat *kapellimestarin seuraaminen, laulaminen ja liikkuminen samaan aikaan lavalla, teosten tuntemus sekä solistien seuraaminen ja vinkkien saaminen omaan tekemiseen*. Seuraavaksi tärkeimpinä vastaajat mielsivät kehittyneensä *oman stemmansa vastuunotossa, muiden kuuntelemisessa* (ns. "kylkiviiva-efekti") sekä *oman äänensä rajojen tuntemisessa*. Kylkiviivaefektillä tarkoitan tässä ilmausta, jota kuoronjohtaja Matti Hyökki on käyttänyt kuoroa johtaessaan. Tämä tarkoittaa vaistonvaraista mukautumista yhteiseen äänivirtaan, luottamista itseen ja kaveriin musiikkia tehdessä, eli hyvää kuuntelutaitoa. Lisäksi vastaajat ilmoittivat kehittyneensä kuorosatsin seuraamisessa, laulamissa ylipäättään laadullisesti vaativalla tasolla sekä siinä, kuinka paljon aikaa kunkin teoksen

opetteleminen vaatii. Yksi vastaaja kirjoitti löytäneensä omat oppimisrajansa eikä hermostu, vaikka ei opi vieraankielisiä sanoja hetkessä. Tämä vastaaja arvioi, että aivot tarvitsevat sulattamisaikaa opitulle asialle, eikä oppimista voi väkisin nopeuttaa. Yksi vastaajista oli *"ymmärtänyt yksityiskohtien merkityksen musiikillisessa kokonaisuudessa"*.

Tämän *musiikillisia taitoja* koskevan kysymyksen pohjalta voidaan päätellä, että vastaajat arvioivat kehittyneensä monissa asioissa, joita oopperakuorolaulussa vaaditaan. Uskoisin, että vastaavaa musiikillista kehitystä voi olla muualta vaikea saada, varsinkin niin lyhyessä ajassa kuin oopperajuhlakesä kestää (kuusi viikkoa).

5.5 Asioita, joista kuorolaisena nauttii eniten

Halusin selvittää, mistä asioista kuorolainen erityisesti nauttii laulaessaan Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa. Annoin vastaajalle seuraavat vaihtoehdot, joista piti valita neljä mieluisinta: *kuorolaulun voima, yhdessä tekeminen ja sen tuomat onnistumisen tunteet, uusien asioiden ja teosten oppiminen, sosiaaliset suhteet ja verkostoituminen toisten laulajien ja muusikoiden kanssa, linnassa työskentelyn tunnelma ylipäätään sekä "kehityksen laulajana ja taiteilijana saadessani tämän kokemuksen"*. Vastauksista nousi päällimmäiseksi kuorolaisen kyky kehittyä laulajana ja taiteilijana, kun he saavat tämän kokemuksen. Yhtä paljon vastaajat nauttivat sosiaalisten suhteiden syntymisestä sekä verkostoitumisesta toisten laulajien ja muusikoiden kanssa. Uusien asioiden oppiminen nousi kolmanneksi nautinnon aiheeksi, ja yhdessä tekeminen ja sen tuomat onnistumisen tunteet olivat yhtä tärkeitä vastaajille. Vastaajat myös erittelivät vapaassa tekstikentässä asioita, joista he erityisesti nauttivat. Yksi vastaajista nautti ammattilaisten kanssa työskentelystä ja toimivasta organisaatiosta. Toinen hehkutti itsensä haastamisen tunnetta detaljien parissa, jolloin yhteinen onnistumisen kokemus koko kuorolle oli hyvin palkitsevaa. Toinen vastaaja ilmoitti nasevasti, että *"esiintyjän työ on kutsumus"*. Yhden vastaajan mukaan nautinnollisinta on näyttämötyöskentely, kun saa tehdä töitä inspiroivien ohjaajien kanssa.

Oman kokemukseni mukaan nautin eniten Savonlinnan oopperajuhlakuorolaisen työn tuomasta ammattilaisuuden ja taiteilijana kasvun tunteesta. Kovien ammattilaisten seuraaminen lavalla voi myös näyttää suuntaa, mihin laulamissa voi itse kehittyä. On myös erityisen palkitsevaa seurata suomalaisia solisteja, jolloin tulee sellainen olo, että voisi mahdollisesti tulevaisuudessa itsekin tuohon pystyä. Suomalaisillakin solisteilla on töitä Savonlinnassa, tosin heitä on viime vuosina ollut lavalla häviävän vähän. Myös sosiaaliset suhteet nousevat itselläni kärkipäähän nautinnon aiheita listatessa. On mukavaa saada viettää kesä muiden laulajien ja muusikoiden parissa, tavata uusia ja vanhoja hyviä ystäviä. Moni on saanut Savonlinnan oopperajuhlakuorolaisista elinikäisiä ystäviä. Verkostoituminen toisten muusikoiden, ohjaajien, kapellimestarien ja muiden oopperajuhlilla työskentelevien kanssa voi olla erittäin antoisaa.

5.6 Kuoroon hakeutumisen syyt

Kysyessäni, miksi vastaaja on ylipäättään hakeutunut Savonlinnan Oopperajuhlakuoroon, nousi mieluisimmaksi vastaukseksi kokemus työstä oopperassa. Suomessa ei juuri muita vaihtoehtoja ole, jos haluaa saada ammattitason kokemusta laulamista oopperassa, joten näiltä osin vastaus oli selvä. Toki maakunnissa on aktiivisia oopperaharrastajia ja oopperayhdistyksiä, joiden produktioihin voi hakeutua. Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa kuitenkin laulamista maksetaan. Tämä luo merkittävän eron muihin verrattuna siinä, minkä tasoisia laulajia Savonlinnan kuoroon valitaan. Oman instrumentin hallinta pitää olla sillä tasolla, että oopperalaulun laadulliset vaatimukset täyttyvät. Palkanmaksu asettaa laululle tiettyt ammatilliset vaatimukset, ja Savonlinnan Oopperajuhlakuoro onkin lunastanut maineensa korkeatasoisena kuorona.

Toiseksi mieluisin vastaus tässä kysymyksessä vastaajille oli se, että saa laulaa työkseen. Tähän viittasinkin jo edellä. Yhtä paljon vastaajat pitivät tärkeänä kokemusta kokonaisvaltaisesta oopperan tekemisestä. Savonlinnassa kuorolainen näkee oopperan syntymisen alusta loppuun, pitkän harjoitusperiodin lavasteiden rakentamisesta ensi-illan sähköiseen tunnelmaan. Yksi vastaajista halusi nimenomaan selvittää, mistä oopperassa on kysymys. Hän myös halusi kokemuksen an-

tavan suuntaa omille tulevaisuuden suunnitelmilleen. Toinen vastaaja kiteytti vastauksensa lauseeseen "Oman alan kesätyö". Tämä vastaaja on yksi monista Savonlinnan oopperajuhlakuoron laulun ammattilaisista. Yksi vastaaja ilmoittaa saaneensa "jonkinlaisen unelman täyttymyksen kun näin varttuneempana ihan toisen työuran jälkivaiheessa, saa kokea tällaista". Ihmisillä on siis monia hyviä syitä hakeutua Savonlinnan oopperajuhlakuoroon.

Kysyessäni tulevaisuudesta suurin osa vastaajista ilmoitti aikovansa hakeutua myös tulevaisuudessa Savonlinnan oopperajuhlakuoroon. Peräti 13 vastaajaa 15:sta aikoi pyrkiä mukaan myös tulevina kesinä. Tästä voi päätellä, että kuorolaisen työ Savonlinnassa on suosittu kesätyö suomalaisten laulua ammatikseen opiskelevien, ja myös harrastelijatasolla korkeatasoisten laulajien keskuudessa. Savonlinnan kuorotyö sitouttaa ja kiinnittää jatkamaan seuraavakin vuonna, toista yhtä hyvää kesätyötä on laulajan vaikea löytää.

5.7 Uusien kuorolaisten mietteitä

Laitoin kyselykaavakkeen loppuun kysymyksiä kuorolaisille, jotka olivat ensimmäistä kertaa mukana Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa. Kysyin, mitä asioita he olivat päällimmäisinä asioina oppineet kesän aikana. Yksi vastaajista kertoi laulutekniikkansa varmistuneen ja oppineensa oopperatyöskentelyn perusteita. Toinen oli oppinut paljon lisää laulamisesta ylipäätään, sekä teoksista ja säveltäjistä. Yhden vastaajan varmuus oli lisääntynyt kapellimestarin seuraamisessa, ja toinen vastaaja oli oppinut kestävyyttä, oman äänensä rajoja sekä jaksamista. Eräs vastaajista ilmoitti oppineensa hankkimaan kuulosuojaimet! Vastauksen arvelen johtuvan siitä, että varsinkin tenoririvistössä äänenvoimakkuus voi paikoitellen olla hyvinkin suuri, jos takana sattuu laulamaan voimakasääninen henkilö. Tätä aihetta sivuten eräs uusi kuorolainen olikin oppinut laulamaan "soivalla äänellä puskemisen sijaan".

Kysyin ensikertalaisilta myös sitä, vastasiko Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa laulaminen odotuksia. Kaikki vastaajat ilmoittivat, että kuorossa laulaminen oli

vastannut hänen odotuksiaan, ja kaksi vastaajaa ilmoitti odotustensa jopa ylittyneen. Yksi vastaaja ilmoitti tietäneensä "hyvin mihin oli tulossa".

Yritin myös selvittää, kuinka hyvin vastaajat olivat jaksaneet yleisesti kesän aikana, oliko tahti ollut liian raskas tai helppo. Vastaajat ilmoittivat jaksaneensa pääosin hyvin, "alkuharkat tiukkaa, esityskausi löysää". Harjoituskausi tuntui olevan monelle raskainta aikaa, yksi vastaajista ilmoitti kuitenkin tahdin olevan liian raskas koko ajan. Eräs vastaajista oli oppinut, mitä kannattaa tehdä ja mitä ei, jotta jaksoi tehdä töitä kesän loppuun saakka.

Kysyin uusilta kuorolaisilta myös, mistä asioista he erityisesti nauttivat kesän aikana. Yksi vastaaja ilmoitti nauttineensa eniten harjoituksista ja esityksistä. Toisen mieltä lämmittivät kaunis sää, kahvilat, perheen seura sekä mukavat kuorokaverit. Eräs vastaaja ilmoitti nauttineensa oopperan tekemisestä yleisesti, mutta "Lohengrin -oopperassa laulaminen ja näytteleminen oli kuitenkin kaikista antoisinta". Yksi vastaaja piti erityisesti yhteisöllisyyden tunteesta ja kavereista, toinen taas esityksien alkamisesta, kun pääsi tekemään teokset keskeytyksettä läpi. Toinen vastaaja nautti yksinkertaisesti koko Savonlinnan kesästä sekä sosiaalisesta elämästä ja uusiin ihmisiin tutustumisesta. Kysyessäni vielä, aikooko vastaaja hakeutua kuoroon myös tulevina kesinä, vastaukset olivat miltei yksimielisiä siinä, että kuoroon hakeudutaan. Joku ilmoitti hakevansa, jos ei solistisia töitä kesäksi ilmaannu tai muuta laulutyötä ole tarjolla. Yksi vastaajista oli ehdottomasti sitä mieltä, että aikoo hakea uudestaan kuoroon. Lopuksi mietteitä kyselykaavakkeen sana on vapaa -osiosta:

"Koko kausi Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa on ollut hieno. Olen nauttinut kaikesta. Tämä on antanut lisää motivaatiota kehittyä laulajana ja kehittämään teknisiä laulutaitojani."

"Olisi voinut Matti Hyökki treenauttaa kuoroa vielä tarkemmin. Nyt jäi vähän rosoja, epätarkkuuksia. Ikävä kun ei olla nipussa. Mutta hyväsointinen kuoro!

"Hienoa olla mukana! Tulee varmasti fortea ikävä joskus harrastelijoiden kanssa laulaessa/johtaessa."

"Palkka on noin 25 % TES:n mukaisesta palkasta, eli aivan liian pieni."

"Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa laulaminen rohkaisi minua hakeutumaan ammattiopintoihin. Täten kuorossa laulaminen on vaikuttanut elämäni merkittäväällä tavalla."

"Onko oopperalaulaja laulaja vai esiintyjä?"

"Se oli ihanaa niin kauan kuin sitä kesti. :)"

Kuva 6. Don Giovannin maalaistytöt. Kesällä 2011.

6. KUORONJOHTAJAN JA KUOROLAISEN NÄKÖKULMAT

6.1 Matti Hyökin haastattelu

Haastattelin kuoronjohtaja, professori Matti Hyökkiä samoista teemoista, joita kuorolaisilla teettämässäni kyselykaavakkeessa esitin. Lähestyin aihetta enemmän hänen näkökulmastaan, ja seuraavassa puran haastattelun omin sanoin.

Ensimmäisenä kysyin Hyökiltä, miten Savonlinnan Oopperajuhlakuoron johtaminen eroaa muiden kuorojen johtamisesta. Tähän hänellä oli heti selkeä vastaus: Savonlinnan Oopperajuhlakuoro on ammattikuoro. Hänen mukaansa on kahdenlaista ammattilaisuutta, *äänellistä ammattilaisuutta*, joka kertoo että instrumentti itse on ammattiäni, ja *lukevaa ammattilaisuutta*, joka tarkoittaa, että nuottikuva kertoo paljon ja kuorolaiset osaavat lukea suoraan nuoteista. Savonlinnan oopperajuhlakuoro ei hänen mukaansa ole ensisijaisesti tällainen lukeva kuoro, vaan *ammattiäänikuoro*, jonka tekemä lopputulos ratkaisee. Siihen liittyy myös se seikka, että kaikki mitä kuoro tekee, tehdään ulkoa. Matti Hyökin mukaan oopperakuorolla täytyy olla äänellisesti lavalle oikeuttavat ominaisuudet. Mielestäni tämä tarkoittaa sitä, että Savonlinnan Oopperajuhlakuorolla on oltava äänellisesti laadukas taso ja hyvä oppimiskyky, jotta voidaan tehdä lavalla musiikkia ilman nuottien apua. Kuorolaisten on osattava kaikki nuottimateriaali ulkoa, jotta heitä voidaan tarvittaessa ohjata lavalla eri paikkoihin ja asemiin. Musiikin on virrattava, vaikka kuorolainen joutuisi laulamaan ja pyörimään samaan aikaan paikallaan ympyrää. On vain sopeuduttava tilanteeseen ja seurattava tiiviisti kapellimestarin lyöntiä, joko suoraan tai monitorien kautta.

Seuraavaksi tiedustelin, minkälaisia taitoja laulajalta vaaditaan, jotta voi hakea Savonlinnan Oopperajuhlakuoroon. Hyökin mukaan ensisijainen vaatimus on laulajan *ääni*. Hänen mukaansa laulajalla pitää olla ääni, jonka volyyymiset ominaisuudet sopivat oopperalauluun. Äänenkäytön tulisi olla tervettä, jotta ääni kestäisi kovan rasituksen kesän aikana. Hänen mukaansa talven kuoroleirit ovat jo hyvä mittari siihen, riittävätkö rahkeet laulaa seitsemästä kahdeksaan tuntia päivässä. Tällöin äänenkäytössä ei saa olla ongelmia. Olen samaa mieltä, tosin kokemuksen

karttuessa voi oppia säätelmään omaa äänenkäyttöään ja tuntemaan oman äänensä rajoja. Parhaimmillaan laulaminen Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa vahvistaa tervettä äänenkäyttöä ja omaa instrumenttia.

Seuraavana kysyin Hyökiltä, millaisissa musiikillisissa asioissa kuorolainen voi kehittyä laulamalla Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa. Hyökin mukaan laulajalla on mahdollisuus oppia hoitamaan itsenäisesti häneltä vaadittuja asioita. Laulaja siis oppii itsenäisesti tai pianistin avulla omat stemmansa. Hyökin ajatus siirtyi tässä kohtaa siihen, että monelle soittajalle, jotka eivät ole hakeutuneet alalle, yhtäkkiä laulaminen instrumenttina toimiikin hyvin. Hän kysyi myös minulta, olenko soittanut jotakin instrumenttia ennen lauluopintojani. Vastasin soittaneeni sekä pianoa että viulua, johon Hyökki totesi naurahtaen laulun olevan silloin hirveän helppoa! Hän lisäsi tähän, että jos taustalla on jokin instrumentti, niin on korkoa vain siihen päälle, mitä muuta musiikista voi saada. Näin nuottikuva merkitsee jotakin, ja henkilö kuulee ja ymmärtää äänen puhtauden ja pystyy virittämään itseään muiden mukaan. Hyökki totesi, että toki pystymetsästään tulevia laulajia näkee, mutta harvemmin nykyään. Useimmilla laulajilla on jokin instrumentti taustalla.

Hyökin ajatus jatkui suomalaiseen musiikkikoulutukseen, ja hän ilmaisi huolensa musiikkiluokkien alasajosta. Hän oli huolissaan siitä, jääkö suomalainen musiikkikoulutus ainoastaan musiikkiopistojen harteille, kun lapsien musiikkikoulutusta ei enää aloiteta kouluikässä. Hyökin mukaan musiikkiluokkien alasajo vähentää automaattisesti hakeutumista musiikkioppilaitoksiin, ja näin menetetään mahdollisesti potentiaalisia alalle hakijoita. Siitä seuraa myös se, että musiikkiluokkien mahdollisten lahjakkaiden muusikonalkujen haravointi jää pois, ja musiikkiopistot jäävät yksin kantamaan suomalaisten ammattilaisten kasvattamista.

Hyökin huoli on mielestäni aiheellinen juuri tällä hetkellä, kun musiikkikoulutusta ollaan muutenkin leikkaamassa. Viimeisimmän tiedon mukaan esimerkiksi Lahden ammattikorkeakoulun musiikin laitos on lakkautusuhana kohteena. On huolestuttavaa, että Suomeen jäisi vain muutama musiikillinen korkeakoulu, kun yliopistotasoisiaakin korkeakouluja Suomessa on vain yksi, Sibelius-Akatemia.

Seuraavaksi palasin haastattelussa oopperakuoron johtamiseen. Kysyin Hyökiltä, mikä on hänen kannaltaan haastavinta Savonlinnan Oopperajuhlakuoron johtamisessa. Hän vastasi, että hänellä on erisuuntaisia haasteita. Yksi on työnantajan taholta tuleva haaste saada tietyissä aikarajoissa tehtävät tehtyä. Toinen haaste on saada luotua kuoroon sellainen työilmapiiri, että kuorolaiset motivoituisivat harjoittelemaan myös kotona. Ulkoa oppimista ei voi tapahtua pelkästään talven harjoitusleireillä, aika on siihen yksinkertaisesti liian rajallinen. Hyökki korosti, että jos työilmapiiri on huono, kotona harjoittelu on vastenmielistä ja asenne jatkaa ylipäätään kuorossa heikkenee. Jokainen seuraavaan kesään jatkava hyvä laulaja on voitto. Motivoituneet laulajat luovat valmiin kuoron, jolla on tietty tahotila ja joka suhtautuu positiivisesti työhönsä huolimatta siitä, että työ tapahtuu kalliilla kesäajalla ja työ on välillä raskasta.

Kysyin vielä, mikä on hänen kannaltaan palkitsevinta Savonlinnan Oopperajuhlakuoron johtamisessa. Hyökki vastasi, että näytökset ja se, kuinka kuoro venyy tiukassa paikassa uskomattomiin suorituksiin. Hän viittasi kesällä tapahtuneeseen yllättävään kapellimestarin vaihdokseen, jolloin kuoro nopeasta tilanteenmuutoksesta huolimatta ylsi puhtaaseen ja ehjään suoritukseen. Hän huomautti myös, että joskus tarvitaan jokin stimulantti ammattilaisen käyntiin saattamiseen, ja joskus hyvä lopputulos voi syntyä paineen alla. Toki hän korosti, ettei kaikkien tilanteiden tietenkään tarvitse olla niin rajuja kuin se, mihin hän viittasi. Seuraavaksi kysyin, miten hän saa kuorolaiset puhaltamaan yhteen hiileen. Hänen mukaansa motivaatio yhdessä tekemiseen syntyy musiikista. Siitä, miten partituurin saa elävöitettyä niin, että motivaatio syttyy. Hän sanoi siihen olevan erilaisia tapoja, mutta säveltäjä on siinä paras oppi.

Viimeiseksi kysyin, mistä hän itse ammentaa voimaa työnsä tekemiseen, ja mitä hän on oppinut Savonlinnan Oopperajuhlakuorta johtamalla. Hän kertoi saavansa voimaa ihmisistä, lahjakkuudesta ja osaamisesta. Hän sanoi, että on äärimmäisen inspiroivaa työskennellä lahjakkaiden ihmisten parissa. Savonlinnan Oopperajuhlakuoroa johtamalla hän kertoi oppineensa ennen muuta ohjelmistoa. Matti Hyökin haastattelu oli erittäin mukava jutusteluhetki, ja olen tähän poiminut vain oleellisimmat asiat. Hyökki on omasta mielestäni loistava johtaja Savonlinnan Oopperajuhlakuorolle. Hän on vaativa ammattilainen, mutta samalla lempeä ja

huumorintajuinen. Hän esittää monet ohjeensa hauskojen ja osuvien kielikuvien kautta, ja osaa rentouttaa tunnelman. Samalla hänellä on arvovaltaa ja auktoriteettia, mutta ei itsevaltiaan otteita. Pidän hänen johtamistyylistään kovasti, ja hän on nimenomaan luonut kuoroon hyvän työskentelyilmapiirin, jota hän myös haastattelussaan peräänkuulutti.

6.2 Kuorolaisen päiväkirja

Päivä Savonlinnan oopperakuorolaisena

"Oli ihana kesäkuinen aamu. Heräsin kauniissa Savonlinnan kodissani, minkä parvekkeelta näkyi upea monta sataa vuotta vanha Olavinlinna. Tuo rakennus oli tänä kesänä kesätyöpaikkani. Ei hullumpaa, ajattelin. Pomppasin sängystä ylös ja laitoin aamukahvin tulemaan. Puin vaatteet ylleni ja pakkasin laukkuuni kaikkea tärkeää tavaraa, muun muassa villapaidan, pipon ja hanskat. Ajattelin, että olipa hassua tuoda Helsingin kodistani talvivaatteita Savonlinnaan, mutta huomasi pian, että ne olivat erittäin tarpeellisia kivisessä linnassa, vaikka olikin kesäkuu. Kahvin juotuani heitin laukun olalleni ja lähdin kävelemään Olavinlinnan suuntaan, mikä sijaitsikin ihan kivenheiton päässä kodistani.

Kävellessäni kaunista Aino Acktén rantatietä pitkin mietiskelin, mitköhän päivä toisi tullessaan. Toivoin mielessäni, että jospa pääsisin vaikka muiden mukana laulamisen lisäksi näyttelemään, sitä kun olin harrastanut monena vuotena. Moi Kaisa! kuului yhtäkkiä viereltäni. Se oli kuorokaverini, joka suhahti pyörällä kovaa vauhtia ohitseni. Moni kuorolaisista tulikin pyörillä treeneihin. Siellä Olavinlinnan kupeessa olikin monta pyörää jo nätisti parkissa. Linnaan saapuessani menin ensimmäiseksi sen takaosaan, jossa sijaitsivat naisten pukutilat. Tänään harjoiteltiin Wagnerin Lohengrin -oopperaa, joten oikeat vaatteet piti saada ylle. Vihreä hame ja ruskea jakku kuuluivat asusteisiini. Lisäksi jakun päälle laitoin vielä pahvisuikaleista tehdyn puvun ja kyynärpäihin pyöräilysuojukset. Nyt olin valmis siirtymään aamun äänenavaukseen, missä muut kuorokaveritkin olivat. Kaikilla tuntui olevan pahvia tai metallia asusteissa yllä. Äänenavaus kesti meillä

noin puolen tunnin verran. Kuoronjohtajamme Matti Hyökki tuli vielä harjoittamaan kanssamme Lohengrinin muutamia kuorokohtia. Olin aina pitänyt paljon kuoronjohtajamme tavasta johtaa.

Nyt sitten oli kello kymmenen ja oli näyttämöharjoitusten aika alkaa. Lohengrinin lavasteet olivat mahtavat. Keskellä lavaa oli korkea risti, jonka molemmille puolille oli rakennettu kuoropenkkejä muistuttavat portaat. Näille portaille me kuorolaiset asettauduimme. Me kuorolaiset olimme oopperassa kansalaisia, joille oopperan sankari Lohengrin toi uutta toivoa. Tänään harjoittelimme kohtausta, missä oopperan roisto kreivi Terramund tuli uhkailemaan kansanjoukon keskelle pistooli kädessä. Kunnan toimintakohtausta oli edessäpäin. Saksalainen, upea ohjaajamme tulikin joukkoomme ohjailemaan liikkeitämme. Yhtäkkiä hän koputtikin minua olkapäähän ja sanoi Hey you.. siinä nyt sitten pääsin vähän näyttelemään.. jouduin aseella uhaten oopperan roiston panttivangiksi. Ehkä, jotkut laulajat haaveilevat herkän prinsessan roolista, mutta minä pääsin panttivangiksi. Ihan iloisella mielellä tuosta kohtauksesta kuitenkin olin enkä yhtään saanut traumoja. Aamunpäivän harjoitukset menivätkin kaiken kaikkiaan hyvin.

Harjoitusten jälkeen lähdin muutaman kuorokaverini kanssa Savonlinnan torille kahville ja lörtsyille, mitä olin monena päivänä nauttinut runsaasti. Torilla aurinko porotti jo mukavasti ja höyrylaivat lipuivat Saimaalla. Ah mikä kesä! Todellinen unelmien kesätyö! Lisäksi olin saanut kuorosta monia uusia, ihania ystäviä, joiden kanssa oli mukava jutella kaikenlaista. Ennen illan harjoituksia kävin kotona vielä ottamassa päivätorkkuja. Oli pakko levätä kunnolla, kun työpäivät olivat niin tiiviitä. Illalla Olavinlinnassa harjoiteltiin vielä paljon Lohengrinia. Nauttin juuri tuosta oopperasta kovasti, koska kuoro sai laulaa ja näytellä niin paljon. Iltaharjoitusten jälkeen vaihdoin roolivaatteet pois ja lähdin kävelemään rantatietä pitkin kuorokaverini kanssa. Oli aika mennä kotiin ja nukkumaan. Kotonani ennen nukahtamista ajatukset pyörivät vielä harjoituksissa. Mietin mitä kaikkea ihanaa seuraava päivä toisi tullessaan!"

Päiväkirjan kirjoittaja on Kaisa Valve.

POHDINTA

Miettiessäni sopivaa opinnäytetyön aihetta mieleeni tuli yhdistää kesätyöni Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa, laulopedagoginen pohdiskelu ja opinnäytetyö. Kesätyökokemus Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa oli ollut minulle itselleni mielenkiintoista ja musiikillisesti kehittävää aikaa, ja olin varma, että aiheesta saisi jotakin hyödyllistä ja mielenkiintoista esiin myös muita laulajia ajatellen. Olin itse oppinut Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa laulamalla muun muassa teoksista ja aarioista, joita äänityyppini edustaa. Henkilökohtaista suhdettani Savonlinnan Oopperajuhliin edustaa myös se, että löysin sieltä elämäkumppanini.

Halusin, että opinnäytetyöni kertoisi monipuolisesti Savonlinnan Oopperajuhlakuoron rakenteesta, toiminnasta, käytännön asioista ja myös oopperakesän ainutlaatuisesta tunnelmasta. Lisäksi halusin saada työhön tutkimuksellisen otteen ja selvitin kyselytutkimuksella asioita, joita olin itsekin aikaisemmin miettinyt. Oli avartavaa purkaa laatimani kysely ja saada todella konkreettista tietoa esimerkiksi musiikillisten taitojen karttumisesta. Myös motivaatioon liittyvät kysymykset olivat mielenkiintoisia, sillä Savonlinnan Oopperajuhlakuoron tulevaisuutta pohdittaessa on tärkeää tietää, kuinka motivoituneita laulajat ovat.

Tämän opinnäytetyön perusteella monet asiat jäivät vielä askarruttamaan minua ja olisi kiinnostavaa jatkaa tätä tutkimusta. Psykologisesta näkökulmasta olisi todella mielenkiintoista tutkia kuoron ryhädynamiikkaa ja sosiaalisia аспекteja. Uusien asioiden oppiminen liitetään myös sosiaaliseen kontekstiin ja hierarkiaan. Kuoron sisäiseen hierarkiaan vaikuttavat esimerkiksi uusien ja vanhojen kuorolaisten erot kokemuksessa. Myös eri äänityyppien välillä voi esiintyä jonkin asteista kahtiajakoa. Olisi myös mielenkiintoista perehtyä vielä yksityiskohtaisemmin ja syvemmin musiikillisten taitojen kehittymiseen kuorotyöskentelyn aikana. Olen vakuutunut, että jokainen Savonlinnan Oopperajuhlakuorolainen on matkallaan oppinut jotakin oopperan tekemisestä, musiikista, säveltäjistä tai teoksista. Jos ei muuta, niin jokainen on ainakin saanut ikimuistaisen kokemuksen. Tämän tiedostaminen ei suinkaan ole vähäpätöinen asia. Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa laulaminen

voi ratkaisevasti vaikuttaa jonkun ihmisen tulevaisuuteen musiikillisesti tai muuten sivistävää ja avartaa henkilön kokemusmaailmaa. Kertoihan yksi vastaajista kyselyssä hakeutuneensa musiikin ammattiopintoihin juuri Savonlinnan kuorokemuksen ansiosta. Uskon, että näitä tietoja voisi tulevaisuudessa jollakin tavalla hyödyntää ja tutkimusta jalostaa vielä pidemmälle.

Opin itse opinnäytetyötä tehdessäni, kuinka paljon kuorolauluun liittyy erilaisia sosiaalisia ja psykologisia asioita. Kuorolaulu on oikeastaan hyvin humaani ja inhimillinen taiteenlaji, kuten laulaminen ylipäätään. Ihmisten väliset suhteet ja ryhmädynamiikka sekä aiemmat kokemukset ohjailevat kunkin oppimista ja kokemuksia kuorossa olemisesta. Silti tutkimukseni vahvisti omia käsityksiäni Savonlinnan oopperajuhlakuorossa laulamista eikä juurikaan muuttanut niitä.

Tutkimukseni tulokset ovat verrattain myönteisiä, ja keräämässäni otoksessa kielteisiä kokemuksia oli hyvin vähän. Uskon tämän liittyvän vahvasti siihen, että Savonlinnan Oopperajuhlakuoroon pyritään joka vuosi erikseen, ja laulajien taso on korkea. Näin laulaja saattaa tuntea olevansa valittu ja tärkeä, ja siksi työskentely Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa koetaan hyvin myönteisenä asiana. Esimerkiksi joskus jo kuorossa laulaneita laulajia ei välttämättä valita seuraavana vuonna uudestaan, mikäli syksyn koelauluissa on parempia laulajia tarjolla. Laulajalle merkintä ansioluettelossa siitä, että on laulanut kyseisen kuoron riveissä saattaa merkitä todella paljon tulevaisuutta ajatellen. Usein Savonlinnan Oopperajuhlakuoromenneisyys mainitaan myös laulutaiteilijoista kertovissa jutuissa ja lehtiarikkeleissa; menestyneiden suomalaislaulajien kerrotaan ponnahtaneen nimenomaan Savonlinnan Oopperajuhlakuoron riveistä.

Opinnäytetyöni tekeminen oli matka, joka oikeastaan alkoi jo syksyllä 2008, kun lauloin ensimmäisen kerran Savonlinnan Oopperajuhlakuoron harjoituksissa. Tunsin jo äänenavauksessa, kuinka ihokarvani nousivat pystyyn ja korviani huumasi, kun satapäinen kuoro avasi ääntään. Koin ylpeyttä saadessani laulaa niin osaavan ja taidokkaan kuoron riveissä. Uskon kehittyneeni laulajana sekä muusikkona myös tämän opinnäytetutkimukseni myötä.

LÄHTEET

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus.

Konttinen, H. (toim.) 2011. Savonlinnan Oopperajuhlien Juhlakirja. Savonlinna: Savonlinnan Oopperajuhlat Oy. Art-Print.

Kuopion Kaupunginorkesterin Internet-sivut. [Viitattu 12.10.2011]. Saatavissa:
http://www.kuopionkaupunginorkesteri.fi/kaupunginorkesteri/orkesterimme/vies_ke07_savonlinnan%20oopperajuhlakuoro.asp

Salmenkangas, J. 2010. Kuorolaulu hyvinvoinnin edistäjänä. Proseminarityö. Jyväskylän Yliopisto.

Sulasol -yhdistyksen Internet-sivut. [Viitattu 26.10.2011]. Saatavissa:
<http://www.sulasol.fi/kuorotietoa/>

Yleisradion Internet-sivut. [Viitattu 26.10.2011]. Saatavissa:
http://yle.fi/alueet/perameri/2010/02/kuorolaulu_elaa_uutta_nostetta_1429615.html

LIITTEET

Tutkimuskyselykaavake, 2 liitesivua.